

2 Ретки су прави, рођени, страсни баснописци,

и најје лакше бити то ~~и још лакше~~ ^{и још лакше} за то. Оно што свака јача индивидуа донесе са собом, субјективност, то у баснописцу мора спавати, дубоко и сигурно спавати. Ци-
сац басана мора бити проникливи ^{критичар} разматрач, олак иронист, песничка природа, де-
бар човек. Ни критичар ни судија, ^{у једно време и друштво,} ^{док} ^{сигурно} јер критичари и судије упиру прстом у појединог човека и поједину ману, ^{док} ^{сигурно} баснописац прави, приказује неименова-
ног и апстрактног човека који је цео свет, а није нико из куће, ~~отуда~~ ^{отуда} села, срезан
и града. Композиција басне је стога тежка ствар, експресија још тежа. Баса наћи
вајкадашњу и сваком уопште одмах разумљиву конкретну слику. Баса затим наћи пре-
јекторну конкретне слике у апстрактно морално, али опет сваком ~~уопште~~ ^{уопште} разумљиво.
Баса дати наравицу. Баса наравицу сажети, и зато је поетисати. И све то треба
спровести особито стилизовано, са грацијом, укусом, нетом наивности, финоћом
ироније, са пуним доказом да нити говори, нити се жали, нити жигосе ^{мало} ~~мало~~
аутор басне. Ако се иза театра и комедије у басни не смеши ^{чисти} ^{чисти} права, чиста доброта,
басна је карикатура, зубато страшно које се кези и прети да ће ујести. Ако ~~басна~~
басну не могу читати ^{деца} ^{деца} и ако се басне неко боји, препала је басна заједно са
баснописцем. Једном речју, басна је уметност, и још басна је класична уметност,
или није ни басна ни уметност. Чувена басна Грка Бабриоса о Јелену без мозга,
вечна је басна, вечна је уметност, вечна је истина, вечна је експресија, догађај
у којој вечна свакоминутна драма у сваком месту земље, мудрост и пала у којој умре-
ће са последним човеком данас или после много хиљада година. Болестан лав хоће
да раздере и поједе Јелена. Нити је лав много болестан, нити Јелен жели да му,
здравом или болесном, иде у пећину. Ко ће ^{мало} ^{мало} да навести да уради што неће да ради?
Лисица. Ко ће ^{мало} ^{мало} да заплута да и ^{по трећи} ^{по трећи} пут ^{у пећину} ^{у пећину} ође иако ^{мало} ^{мало} двапут ^{мало} ^{мало} окрвавен? Лиси-
ца, она иста, једна, која у ^{мало} ^{мало} случају зна ^{мало} ^{мало} до краја свих могућности. Над
раздераним Јеленом слагује лав, а ^{мало} ^{мало} по страни ^{мало} ^{мало} и лисица. Чуди се лав: где
је посласица, мозак Јеленов? Већ га је ^{мало} ^{мало} прогутала лисица, а лаву оставила одго-
~~вор: То је Јелен без мозга, па га је имао не би~~
трипута ^{мало} ^{мало} лаву у пећину.... Сви се ^{мало} ^{мало} смеју, добра срца смеју: ^{мало} ^{мало} деца, одрасли,

мора бити састављена од опште познатих и одмах разумљивих ствари; од исто так-
вих односа, од исто таквих разговора. Рећу, мање познате, како можда врло зајим-
љиве животице не долазе стога у обзир за театар басне. У истом смислу, аутор да
не се сме^{се} уснувати ни за живу главу неким посебно својим речником, или савременим
моделним стилем, никаквом посебно својом диалектиком, савременом филозофијом или
политиком. Савремен менталитет, савремена алузија, то је епиграм или епиграма-
тичка прича. Мегарац, петас, жаба, корен биљке, бундева на врежи — симболи
су, немају датума, друштвеног статуса, индивидуални менталитет и стил... Свакако
~~Са књигом савремених басана, данас специфично обоје-~~
них басана, Вукосовић се решио да много отступи од канона басне. Можда је сас-
вим одлучно тако хтео, можда се дао сувише апсорбовати полемичком критиком са
временога, и моралом за данас. Можда је, ~~Вукосовић~~ као уметник, тражио нов об-
лик и експресију за кратку причу са тенденцијом, па није успео да се довољно
приближи епиграматичкој форми, а удаљио се од басне. Резултат је пронаша на
првом месту стога што је аутор у своје савремене басне унео много, сувише много
човека. Од животица стално је на сцени лав, један екземплар лав који није лав
зато што је човек, и обратно, али који се ипак више човечно него лавски рукује
и грли, "урра нервозно", има сузабљу да се "мучи синно" човечјским проблемима,
поставља питања одвише професионална и стручно одређена. Дакле, теме разговора
у савременим баснама нису ни опште познате, ни обичне. Једна животица тражи ду-
ховно узвишеније до човека; друга контролише опадање својих телесних прохтева;
трећа зна да је живот сам. Разговори, како је већ речено, обично су дилкусије,
дилкусије политичког или социјалног карактера, моралне утехе, краће придике, па
панџлетска сатира. Главни спикер при томе почешће је аутор сам, врло распозна-
љиво и одређено свакидашњег, простог, колоквијалног језика скоро да нема; распу-
тава се, надмудрује, а прелази у свакодашњи језик карактеристично груби изрази:
цукала, главурда, булџати, премлатити, трабулати, цукац, четирани богаташ.
Таквим путевима идући дошао је аутор и до чудних наслова баснама: "Велика
свест", "Логично оправдање рата". Басна под првим од ових наслова, у којој је,
свест и у иронији тешко пронаћи, доказ је колико је Вукосовић у овој књизи

[illegible]